

HAZİRAN AYI MECLİS TOPLANTISI - 30.06.2021-

**Sayın Başkan,
Değerli Meclis Üyeleri,
Antalya Ticaret Borsası Yönetim Kurulu ve kendi adıma hepinizi saygıyla selamlıyorum.**

Değerli Arkadaşlar,

Sözlerime, 23 Haziran 1920'den günümüze kentimiz ekonomisine can veren kurumların başında gelen Borsamızın 101. kuruluş yıl dönümünü kutlayarak başlamak istiyorum. Kuruluşumuzdan günümüze Borsamızda faaliyet göstermiş herkese teşekkür ediyorum. Hayatta olanlara sağlık ve afiyet, aramızdan ayrılmış olanlara rahmet diliyorum.

Değerli Meclis Üyeleri,

Borsamızın geçmişten günümüze kanuni görevlerinin dışında en karakteristik özelliklerinin başında her daim üyesinin yanında olması olmuştur. Salgın döneminin devam ettiği bu günlerde birçok ilde olduğu gibi kentimizin de ciddi bir ekonomik sıkıntı içerisinde olduğunun farkındayız. Diğer sektörlerde olduğu gibi tarım sektörümüzün de ekonomik sıkıntı yaşadığını ve finansmana erişimde zorlandığını biliyoruz. Bu amaçla ekonomik zorluk çeken üyelerimizi az da olsa rahatlamak için TOBB Nefes Kredisi'ni 1 Haziran itibariyle tekrar uygulamaya koyduk. Çünkü biliyoruz ki üyelerimiz varsa biz varız. İşleri kötü giden ve finansmana erişimde sıkıntı yaşayan tüm üyelerimizi bu imkandan faydalanmaya davet ediyorum.

Kıymetli Arkadaşlar,

Hepimizin yakından takip ettiği gibi 14 Nisan-17 Mayıs tarihlerinde uygulanan kısmi ve tam kapanma dönemlerinden sonra "kademeli normalleşme" başlatılmıştı. Etaplar halinde devam eden normalleşmenin yarın itibariyle ise 3. etabı başlayacak. Bu etaba daha fazla aşılama yapılmış bir biçimde girmemiz salgınla mücadele ve ekonomimiz için büyük bir avantaj sağlayacaktır. Salgın konusunda tedbirlerin yeniden sıkılaştırılmasını istemiyorsak salgınla toplumsal mücadeleye devam etmeli, gevşememeli ve aksine daha dikkatli olmalı ve aşı olma konusunda da daha hevesli olmalıyız. Kentimiz ekonomisinin ana sektörlerinden biri olan turizmde de başarılı bir dönem geçirmek istiyorsak bulunduğumuz her ortamda maske kullanımına dikkat etmeliyiz. Çünkü biliyoruz ki yeni bir varyant ve üçlü bir mutant var. Dolayısıyla acele etmemeli ve dikkatli davranmaya devam etmeliyiz.

Değerli Meclis Üyeleri,

İnsanlarımız ve kuruluşlarımız geçmişten bugüne, zorluklara karşı kolay pes eden ve sabırsızlanan bir yapıda olmamıştır. Aslında bu yapı; metanetle sabreden ve umutla şükreden kültürümüzün bir yansımasıdır. Ancak ekonomisinin %70'i hizmet sektörüne dayanan kentimiz için eğer var olma savaşı veriyoruz diyorsak bilinmeli ki gerçekten var olmaya çalışıyoruz, fakirleşiyoruz diyorsak gerçekten kaybediyoruz, sermayeden yiyoruz diyorsak bilinmeli ki işimizin sürdürülebilirliği tehlikeye girmiş demektir. Geçtiğimiz günlerde turizm sektörü için KDV indirim desteğinin 1 ay daha süreceği açıklanmıştı. Bu kararı olumlu bulmakla birlikte, yarın son bulacak olan, kısa çalışma ödeneği uygulamasının istihdamın korunmasında kritik öneme sahip olduğunu biliyoruz. Kısa çalışma ödeneği, KDV ve ÖTV indirimleri gibi desteklerin tüm sektörlerimizi kapsayacak şekilde yıl sonuna kadar uzatılmasını talep ediyoruz.

Değerli Arkadaşlar,

Sektörümüzün büyüme rakamlarına bakıyoruz, %7,5 ile son 11 yılın en yüksek birinci çeyrek büyümesini görüyoruz. Üstelik son beş yıldır birinci çeyreklerde sürekli büyüyoruz. 90'lı yıllardan bu yana ilk kez yaşanan sürekli büyüme halindeyiz. Bu rakamlar bizleri ülke geneli için sevindiriyor. Ancak özellikle son beş yıldır sürekli ve hızlı artan girdi maliyetleri ve düşen karlılıklar dolayısıyla bu büyümeleri işimizde ve yaşantımızda göremiyoruz. Mesela son beş yıldır tarımdan ve kırsaldan uzaklaşma ve istihdam kaybı had safhada seyretmektedir. Üretim artışından hızlı seyreden ihracat artışı, içerideki fiyatlar üzerinde ciddi baskı yaratmaktadır. Tarımsal faaliyetler için gerekli tedarik imkanları giderek zorlaşmaktadır. Özellikle geçen yılın son çeyreğinden itibaren bu zorluklar yer yer yokluk düzeyine çıkmıştır.

2021 yılının ilk yarısını bitiriyoruz. Tarımda sezon arasına girerken turizmde gecikmeli sezon açılışı yapmaya çalışıyoruz. Önümüzdeki altı ayın hazırlığı diye baktığımız ilk altı ayda kentimiz, Türkiye ortalamasının en az iki kat üstünde bir zorluğun üstesinden gelmeye çalışmıştır. Yaklaşık bir yıldır her fırsatta ve ortamda kentimizin bu salgın dönemindeki dezavantajlı durumunu rakamlarla açıklamaya ve kentimiz için taleplerde bulunmaya var gücümüzle çaba sarf ettik. Ortalama tedbirlerin dışında bir ilave tedbiri görmesek de bu ortalamayla, özsermayemize ve krediye aşırı yüklenmemizle zorluklarımızı aşmaya gayret ettik.

Krediye olan aşırı talebimizin bir zorunluluktan kaynaklandığını hem son bir yıllık hem de beş yıllık Türkiye karşılaştırmasıyla açıklamaya çalışayım. Kredi talebimiz bir yılda %40 artmışken Türkiye ortalaması %29'da kalmıştır. Halbuki son beş yıllık ortalamaya baktığımızda kentimiz ortalaması %23 düzeyinde iken Türkiye'de ise %21 olmuştur. Yani birbirlerine oldukça yakındır. Son bir yılda ise aradaki fark ciddi boyutta açılmıştır. Kişisel kredilere ve kredi kartlarına baktığımızda ise görüyoruz ki son beş yıllık büyüme ortalaması %18 ile hem kentimizde hem de ülkemizde uyumluluk söz konusudur.

Antalya iş dünyasının özellikle son bir yılı, aşırı kredi talebiyle geçirmesine rağmen gelenekselleşmiş iş yapma karakteri değişmemiştir. Bildiğiniz gibi biz, Türkiye genelinde borcuna sadakatte her zaman en başlarda olmuşuzdur. Nitekim 2021 yılındaki ortalamanın çok üzerindeki kredi artışına rağmen bu dönemde takibe düşme oranımız %2,6 ile %3,8'den fazla olan Türkiye ortalamasının oldukça altında kalmıştır. Son bir yıl ortalamasında da %4,3 olan Türkiye geneline karşılık kentimizde bu oran %3,3 olmuştur. Son beş yıllık ortalama takibe düşme oranlarında da kentimiz %3,5 ile %3,9 olan Türkiye genelinden daha iyi bir kredi ödeme performansı göstermiştir. Uzun yıllardır bu performansı yüksek karlı ve hacimli işler yaparak değil özsermayeden ve ilave borçlanmadan sağladığımızı da unutmamalıyız.

Son bir yıldır neredeyse her ay sizlerle azalan çekle işlem hacimlerimizi paylaşıyorum. Türkiye ortalamasından kötü seyreden çekle ödeme hacmi, Nisan ayında daha da kötüleşerek devam etmiştir. Türkiye genelinde %29 artan işlem hacmi, kentimizde ancak %13 artabilmiştir. Yani yarıdan daha düşük bir performans söz konusudur. Bu durum, kentimizdeki ticari hareketliliğin zayıflığına işaret etmektedir.

Antalya ticaretinin zayıflığı, üretimini de doğrudan ve olumsuz etkilemektedir. Bizim yeniden belirli bir hareketlilik düzeyine çıkmamız için 1 Temmuz önemli bir tarih olacaktır. Önce sağlık diyerek 1 Temmuz'dan itibaren kentimiz ekonomisi hareketlenmeye başlayacaktır diye umut etmekteyiz. Bu hareketlilik hiç kuşkusuz turizme olduğu kadar sektörümüze de olumlu etkiye bulunacaktır.

Tarım sektörümüzün sırtına haksızca yüklenmiş önemli kamburlardan biri enflasyonu körüklediği söylentisiydi. Biliyorsunuz, bunun doğru olmadığını hatta tam tersine 2005 yılından bu yana sadece iki yıl hariç tüm yıllarda tarımın, tüketici enflasyonunu aşağıya çekici bir görev gördüğünü TÜİK'in rakamlarıyla açıklamaya çalıştık. Sektörümüzün tüm taraflarını böylesine haksız töhmet altında bırakırken girdi maliyetlerindeki artışın yarısını bile fiyatlarına yansıtamamış olan sektörümüz, bu dönemde hem toprak kaybetti, hem üretici kaybetti, hem de yatırımcı ve kapasite kaybetti.

Değerli Arkadaşlar,

Türkiye'de bir ilki daha gerçekleştirip Antalya hallerinde işlem gören domates ve yaş meyve-sebzenin miktar ve fiyat endekslerini yayınlamaya başladık. Yaklaşık 10 aydır yayınlarımızı yapıyoruz. Bu vesileyle Antalya Büyükşehir Belediyesine, başta başkanımız Muhittin Böcek olmak üzere emeği geçen tüm çalışanlarına bir kez daha teşekkür ederiz. İmzaladığımız protokola uygun olarak sadece 10 aydır düzenli veri paylaşmıyorlar aynı zamanda gerekli analizleri yetkin bir şekilde yapabilmemiz için 2005 yılından itibaren tüm miktar ve tutar bilgilerini paylaşıyorlar. Bu sayede Antalya hallerinde işlem gören domates ve yaş meyve sebze enflasyonlarını kamuoyumuzla paylaşma imkanı bulabiliyoruz. Bizim ar-ge ekibimiz buradaki analizleri, TÜİK ve İTO gibi ulusal EUROSTAT ve FAO gibi uluslararası kurumların verileriyle de karşılaştırıyorlar. Hazırladığımız raporlarda bu türden sentezlerimiz yer almaktadır.

Antalya Halleri ile ilgili miktar ve fiyat endekslerinde en çok dikkat çeken konulardan biri, hiç kuşkusuz işlem miktarlarındaki sürekli azalıştır. Mesela 2015 yılını temel yıl kabul ettiğimizde domates işlem miktarı ortalama %44 azalmıştır. Yani 2015 yılındaki yıllık 100 kg işlem miktarına karşılık, geçen ay yıllık 56 kg'lık işlem yapılmıştır. Bunun kaçınılmaz sonucu olarak fiyatlar da %106 artmıştır. Toplam sebze miktar %36 azalırken fiyat %140 artmış, toplam meyvede ise miktar %21 azalırken fiyat %235 artmıştır. Son altı yılda yaş meyve-sebze bu değişimler yaşanırken sadece son bir yıldaki girdi maliyetleri ise %100'den fazla artmıştır.

Dünya gıda fiyatları özellikle son 10 yılda sürekli düşerken ithalatla ciddi fiyat baskısı altında tutulan sektörümüz, yılbaşından bu yana dünyada yaşanan dolar bazında %30-40 civarındaki artışları da kendi fiyatlarına yansıtamamaktadır. Bunun en önemli sebeplerinden biri insanımızın alım gücünün ciddi zayıflamasıdır. İhracat artışının dayanaklarından biri de budur. Umuyorum ki bu durum bizi fasit bir daireye sokmaz. Çünkü en büyük pazarımız olan AB başta olmak üzere tüm dünyada hızla yeşil mutabakat üretimi, karbon salınımı sınırlı üretim ve ticaret gibi sürdürülebilirlik kriterleri zorunlu olan bir döneme girmekteyiz. Bu durumu önceden fark ettiğimiz için Borsamız 2021 yılını "sürdürülebilirlik yılı" olarak kabul etmiş ve tüm faaliyetlerinde sürdürülebilirlik konularına odaklanmıştır.

Önümüzdeki dönemin üretim ve ticaret mottosu, "yeşil mutabakat" ve "sürdürülebilirlik" kriterleri olacaktır. İhracatta kendimize yeni bir başarı hikayesi yazabilmenin yolu, bu kriterlerde bulunmaktadır. Bu başarı hikayesini yazma gücümüz de motivasyonumuz da vardır. Buna tüm kalbimle inanıyorum.

Değerli Arkadaşlar,

Faaliyet videosunda da izlediğimiz gibi Haziran Ayında;

- Süt, çevre ve kırsal göç konularında paneller,
- Kesme çiçek ile hayvancılık ve et ticareti başlıklı sektörel analiz toplantıları,
- “Profesöründen Öğrenelim” ve “Sizin Oraların Nesi Meşhur?” isimli eğitim ve bilgilendirme programları,

düzenledik. Bunlardan kısaca bilgi verecek istiyorum;

- Çevre konusunda “yeşil mutabakat” konusunda somut adımlar atmalıyız. AB “Karbon salınımı için bir değer belirleyip, belirlediği değer üzerinde karbon salınımı olan tarımsal ürünleri tüketmiyorum” dediğinde... Ürettiğimiz bütün ürünler elimizde kalır. Biz eski alışkanlıklarla devam etmek yerine yeni değişen koşullara, çevre değerlerine, iklim koşullarına hazırlık olup bunlarla ilgili çalışma yapmalıyız. Enerjiden sulamaya, gübreden ilaçlamaya kadar birçok konuda planımızı yapıp geç kalmadan uygulamaya koymalıyız.
- Hayvancılık politikalarında sürdürülebilirliğin sağlanması için sütün ne kadar önemli olduğunu hepimiz biliyoruz ve meclisimizde de sık sık konuşuyoruz. Toplantılarımızda da gündeme geldiği gibi süt konusundaki en temel sorun girdi maliyetlerinin yüksekliğidir. Hatırlayacağınız gibi kasım ayında düzenlenen TOBB Türkiye Ekonomi Şurası’nda da bu konu gündeme gelmiş ve Sayın Cumhurbaşkanımızın dikkatine sunulmuştu. Umarız yem sorunu bir an evvel çözüme kavuşur.
- “Göç Kısılcacında Tarım” başlıklı panelimizde de gündeme geldiği gibi; insanlar kırdan haklı nedenlerle uzaklaşmaya devam ediyor. Nedenlerin başında ise reel olarak yaşanan gelir kaybının yanı sıra; eğitim ve sağlık imkanlarına erişimde yaşanan zorluklar, altyapı yetersizliği ile sosyal alanların yokluğu gibi birçok olumsuz faktör geliyor. Eğer insanımızı kırsalda tutmak ve üretmesini istiyorsak yeni politikalar geliştirmek zorundayız.

Sektörel analiz toplantılarımızda ise meslek komitelerinde konuştuğumuz konuları paydaşlarımızla daha geniş bir biçimde değerlendirme fırsatı bulduk.

- Kesme çiçekte; araziye erişim sorunu ve arazi fiyatların yüksekliği, işçi bulamama problemi, ruhsatlı ilaç yetersizliği, girdi maliyetleri, elektrik ve altyapıda yaşanan sorunlar gibi birçok konuda görüş alışverişinde bulunduk.
- “Hayvancılık ve Et Ticareti” başlıklı sektörel analiz toplantımızda ise; yem başta olmak üzere girdi maliyetlerinin yüksekliği, mera alanlarımızın kısıtlı olması, küçükbaş et tüketiminin yetersizliği, et fiyatları ve Kurban Bayramı öncesi durumumuz görüşülmüştür.

Her iki toplantımızda raporlaştırılmıştır ve ilgili konularda üzerimize düşen sorumluluklarımızı yerine getirecek, lobi faaliyetlerinde bulunacak ve çözüm için takip edeceğiz.

Antalya İl Tarım ve Orman Müdürlüğü’müz ile işbirliğinde örnek bir uyumla devam ettirdiğimiz eğitimler “Profesöründen Öğrenelim” ile devam ediyor. Eğitimlerde akademisyenler bilgi birikimini tarımla uğraşan ve ilgilenenlerle paylaşıyor. “Sizin Oraların Nesi Meşhur?” programımızda ise bu ay Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanımız Rifat HİSARCIKLIĞLU ile oda borsa başkanlarımız, kalkınma ajansları genel sekreterleri ve il tarım ve orman müdürlerinin katılımıyla Kayseri ve ardından geçtiğimiz günlerde Bursa programları gerçekleştirdik. Destek olan ve programlarımıza katılım gösteren herkese, il müdürlüğü çalışanları ve ekibimize teşekkür ediyorum.

Değerli Arkadaşlar;

Sözlerime son verirken; Kurban Bayramınızı şimdiden kutluyorum. Bayramın bütün insanlığa barış, mutluluk ve sağlık getirmesini diliyorum. Ancak geçtiğimiz yılı yaşadıklarımızı da hatırlatmak istiyorum. Bayram ve Ağustos Ayının vermiş olduğu rehavetle vaka ve can

kayıplarımız hızla yükselmişti. Geçen yılı unutmamalı, ders almalı ve bu yıl daha dikkatli olmalıyız.

Saygılarımla,

ALİ ÇANDIR
Yönetim Kurulu Başkanı

